

Warszawa, dnia 29 stycznia 2024 r.

**PAŃSTWOWA
KOMISJA WYBORCZA**

ZPOW.611.1.2024

INFORMACJA

**o zasadach i sposobie zgłaszania list kandydatów na radnych w wyborach do rad gmin
(rad miejskich, rad miast) w gminach liczących do 20 000 mieszkańców
zarządzonych na dzień 7 kwietnia 2024 r.**

Ilekróć w niniejszej Informacji mowa jest o:

- 1) radzie gminy — należy przez to rozumieć radę gminy, radę miejską lub radę miasta, w gminie liczącej **do 20 000 mieszkańców**;
 - 2) gminnej komisji wyborczej — należy przez to rozumieć także miejską komisję wyborczą.
1. Uprawnionymi do zgłaszania list kandydatów na radnych w wyborach do rad gmin są komitety wyborcze, które uzyskały od właściwego komisarza lub od Państwowej Komisji Wyborczej postanowienie o przyjęciu zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego (art. 98 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy – Dz. U. z 2023 r. poz. 2408). W przypadku komitetów wyborczych, które uzyskały postanowienie od komisarza wyborczego, **mogą one zgłaszać listy kandydatów na obszarze wskazanym w tym postanowieniu.**
 2. Kodeks wyborczy określa następujące **warunki zgłoszenia listy kandydatów na radnych w wyborach do rad gmin:**
 - komitet wyborczy może zgłosić w każdym okręgu wyborczym **tylko jedną listę kandydatów** (art. 425 § 1). W przypadku utworzenia koalicji wyborczej i powołania koalicyjnego komitetu wyborczego w celu zgłoszenia wspólnych list kandydatów do danej rady komitet wyborczy partii politycznej wchodzącej w skład koalicji nie może samodzielnie zgłaszać list kandydatów do tej rady, jeżeli w okręgu wyborczym została zgłoszona wspólna lista kandydatów,
 - liczba kandydatów na liście w gminie liczącej do 20 000 mieszkańców może zawierać **tylko jedno nazwisko** (art. 425 § 2 pkt 1),

- lista kandydatów w gminie liczącej do 20 000 mieszkańców powinna być poparta podpisami co najmniej 25 wyborców **stale zamieszkałych w danej gminie, ujętych w Centralnym Rejestrze Wyborców w stałym obwodzie głosowania na obszarze danej gminy**. Wyborcy udzielający poparcia nie muszą natomiast stale zamieszkiwać na obszarze okręgu wyborczego, w którym zgłaszana jest lista kandydatów na radnych (art. 427 § 1 pkt 1). Wyborca może udzielić poparcia dowolnej liczbie list kandydatów, a udzielonego poparcia nie można wycofać (art. 427 § 2),
- kandydatem na radnego może być osoba wchodząca w skład komitetu wyborczego, w tym także pełnomocnik wyborczy. Kandydatem na radnego nie może być pełnomocnik finansowy. W przypadku zgłoszenia listy kandydatów na radnych przez komitet wyborczy wyborców zamierzający zgłaszać kandydatów tylko w jednej gminie liczącej do 20 000 mieszkańców **pełnomocnik wyborczy** będący jednocześnie pełnomocnikiem finansowym tego komitetu **nie może być kandydatem na radnego**,
- kandydat na radnego może jednocześnie kandydować w wyborach tylko do jednego organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego i może być zgłoszony tylko w jednym okręgu i tylko z jednej listy kandydatów (art. 370 § 2 i art. 425 § 4). **Nie ma zakazu jednoczesnego kandydowania na radnego i na wójta lub burmistrza w tej samej gminie**. W przypadku jednoczesnego wyboru tego samego kandydata na radnego i na wójta, jego mandat radnego wygasa z mocy prawa (art. 383 § 1 pkt 6).

Kandydatem na radnego (art. 11 § 1 pkt 5) może być osoba, która:

- 1) ma prawo wybierania w tych wyborach;
- 2) jest obywatelem polskim lub obywatelem Unii Europejskiej, niebędącym obywatelem polskim albo obywatelem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej;
- 3) najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat;
- 4) stale zamieszkuje na obszarze gminy, w której kandyduje (art. 11 § 1 pkt 5).
Nie ma obowiązku zamieszkiwania na obszarze okręgu wyborczego, w którym kandydat zostanie zgłoszony;
- 5) jest ujęta w Centralnym Rejestrze Wyborców w stałym obwodzie głosowania na obszarze danej gminy.

Nie może być kandydatem osoba:

- 1) pozbawiona praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu;
- 2) pozbawiona praw wyborczych prawomocnym orzeczeniem Trybunału Stanu;
- 3) ubezwłasnowolniona prawomocnym orzeczeniem sądu;
- 4) skazana prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne

ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe;

- 5) wobec której wydano prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające utratę prawa wybieralności, o którym mowa w art. 21a ust. 2a ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 342, 497, 1195 oraz 1872);
- 6) będąca obywatelem Unii Europejskiej niebędącym obywatelem polskim albo obywatelem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, pozbawiona prawa wybieralności odpowiednio w państwie członkowskim Unii Europejskiej, którego jest obywatelem albo Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.

Posiadanie praw wyborczych ocenia się na dzień wyborów.

W przypadku prawomocnego skazania na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe pozbawienie prawa wybieralności następuje na czas określony okresem ewidencjonowania w Krajowym Rejestrze Karnym. Oznacza to, że osoby, wobec których zapadł taki wyrok, nie mają biernego prawa wyborczego, tj. nie mogą kandydować, w okresie, w którym są wpisane do ewidencji Krajowego Rejestru Karnego.

3. Listy kandydatów na radnych zgłasza się do właściwej gminnej komisji wyborczej nie później niż do godz. 16.00 w dniu 4 marca 2024 r.

Po dniu 4 marca 2024 r. zgłoszenie listy kandydatów na radnych jest możliwe wyłącznie w sytuacji przewidzianej w art. 434 § 1 Kodeksu wyborczego, czyli wówczas, gdy w terminie przewidzianym dla zgłoszenia list kandydatów w okręgu wyborczym **nie zostanie zgłoszona żadna lista albo zostanie zgłoszona tylko jedna lista**. Gminna komisja wyborcza wzywa wówczas komitety wyborcze, poprzez rozplakatowanie obwieszczeń, do dokonania dodatkowych zgłoszeń list kandydatów **w terminie 5. dni od dnia ich rozplakatowania**.

4. Uprawnionym do zgłoszenia listy kandydatów w imieniu komitetu wyborczego jest pełnomocnik wyborczy komitetu wyborczego (zwany dalej pełnomocnikiem wyborczym) lub osoba imiennie przez niego upoważniona (art. 428 § 2). Upoważnienie powinno zawierać:

- pełną nazwę komitetu wyborczego,
- nazwisko i imię pełnomocnika wyborczego udzielającego upoważnienia,
- wskazanie zakresu udzielonego upoważnienia, tj. upoważnienie do zgłoszenia list kandydatów w imieniu wymienionego z nazwy komitetu wyborczego do danej rady lub na określonym obszarze. Zakres upoważnienia może obejmować również wyznaczenie mężów zaufania do obwodowych komisji wyborczych (wystawianie im stosownych zaświadczeń) oraz zgłaszanie kandydatów do terytorialnych i obwodowych komisji wyborczych,

— dane osoby upoważnionej.

Treść upoważnienia powinna zawierać wyraźne stwierdzenie, iż osoba wymieniona w upoważnieniu — **z podaniem jej nazwiska, imion, dokładnego adresu zamieszkania i numeru PESEL** — została upoważniona przez pełnomocnika wyborczego do zgłoszenia list kandydatów w imieniu wymienionego z nazwy **komitetu wyborczego do danej rady gminy lub na określonym obszarze**. Upoważnienie powinno być opatrzone:

— datą wystawienia,

— własnoręcznym podpisem pełnomocnika wyborczego.

Osoba upoważniona przez pełnomocnika nie może upoważniać innych osób do zgłaszania list kandydatów na radnych.

Zgłoszenie, podpisane przez pełnomocnika wyborczego komitetu lub przez osobę przez niego upoważnioną do zgłoszenia listy, może być dostarczone gminnej komisji wyborczej osobiście przez podpisującego zgłoszenie lub przez inną osobę albo nadesłane przesyłką listową lub kurierem.

W przypadku wysłania zgłoszenia przesyłką listową lub kurierem o dotrzymaniu terminu decyduje **data wpływu zawiadomienia do gminnej komisji wyborczej** (art. 9 § 1).

5. W zgłoszeniu należy wskazać:

— **nazwisko i imię osoby zgłaszającej listę kandydatów** ze wskazaniem, czy zgłoszenia dokonuje pełnomocnik wyborczy czy upoważniona przez niego osoba oraz wskazaniem dokładnego adresu zamieszkania i w celach organizacyjnych numeru telefonu i adresu e - mail osoby dokonującej zgłoszenia,

— **nazwę komitetu wyborczego**, w którego imieniu dokonywane jest zgłoszenie listy kandydatów **ze wskazaniem adresu jego siedziby**,

— **nazwę rady oraz oznaczenie numeru okręgu wyborczego**, w którym zgłaszana jest lista kandydatów,

— **nazwisko, imię** (wszystkie imiona zgodnie z danymi zawartymi w ewidencji ludności), **wiek** (w latach, nie data urodzenia) **i miejsce zamieszkania** (tylko nazwa miejscowości, bez pełnego adresu) **kandydata na radnego** (art. 426 § 1).

Zgłaszający listę może wnosić, by przy nazwisku kandydata umieścić adnotację „popierany przez” wymieniając nazwę lub skrót nazwy tylko jednej partii politycznej lub organizacji społecznej, która popiera kandydata (nie więcej niż 45 znaków drukarskich, wliczając spacje). Poparcie kandydata powinno być potwierdzone pismem właściwego statutowego organu danej partii lub organizacji, które należy dołączyć do zgłoszenia listy (art. 426 § 6). Potwierdzenie poparcia może dokonać również terenowy organ statutowy

partii lub organizacji, jeśli jest do tego uprawniony na podstawie statutu partii lub organizacji albo otrzymał pisemne upoważnienie od właściwego organu statutowego. Wniosek o takie oznaczenie kandydata może być zawarty w zgłoszeniu lub w odrębnym piśmie i złożony wyłącznie w czasie zgłoszenia listy. Zgłoszenie tego wniosku wraz z załączonym potwierdzeniem organu statutowego partii lub organizacji możliwe jest wyłącznie w czasie zgłaszania listy. Oznaczenie kandydata zgodnie ze zgłoszonym wnioskiem będzie uwzględnione na urzędowych obwieszczeniach o zarejestrowanych listach kandydatów na radnych.

Przykładowy wzór zgłoszenia listy kandydatów na radnych stanowi załącznik nr 1 do informacji.

6. Zgłoszenie listy kandydatów w każdym okręgu wyborczym powinno być poparte podpisami co najmniej 25 wyborców stale zamieszkałych w danej gminie **tj. ujętych w Centralnym Rejestrze Wyborców w stałym obwodzie głosowania na obszarze danej gminy.**

Prawidłowo sporządzony wykaz podpisów wyborców udzielających poparcia liście kandydatów zawiera na każdej stronie:

- **nazwę komitetu wyborczego zgłaszającego listę** (nie skrót nazwy komitetu), **numer okręgu wyborczego, w którym lista jest zgłaszana;**
- adnotację: **„Udzielam poparcia liście kandydatów zgłaszanej przez (nazwa komitetu wyborczego) w okręgu wyborczym nr (numer okręgu) w wyborach do Rady (nazwa rady) zarządzonych na dzień 7 kwietnia 2024 r.**

a następnie

- **czytelnie wpisane nazwiska, imiona, adresy zamieszkania, numery PESEL, daty udzielenia poparcia oraz własnoręczne podpisy wyborców udzielających poparcia liście** (art. 427 § 3).

Adres zamieszkania obejmuje: nazwę miejscowości (miasta, wsi, osady) oraz nazwę ulicy i numer domu oraz numer lokalu (mieszkania). **Podawanie kodu pocztowego nie jest wymagane.** W miejscowościach, w których nie ma ulic, konieczne jest wskazanie numeru domu (posesji). Podanie numeru lokalu dotyczy tylko budynków wielomieszkaniowych. **Brak danych lub niepełne określenie adresu zamieszkania spowoduje uznanie poparcia za złożone wadliwie.** Uznaje się **za prawidłowo** udzielone poparcie, gdy zamiast wskazania pełnego brzmienia nazwy miejscowości **w rubryce „Adres zamieszkania”** popierający posłuży się **powszechnie używanym i jednoznacznie rozumianym skrótem tej nazwy, jeżeli inne dane dotyczące adresu zamieszkania (nazwa ulicy, nr domu, nr lokalu) zostały podane zgodnie z wymaganiami.** **Za prawidłowo** udzielone poparcie uznaje się również takie, w którym zamiast dokładnego podania adresu zamieszkania w rubryce na to przeznaczonej **postawiono znak odnośnika do adresu wskazanego w pozycji bezpośrednio wyżej umieszczonej w wykazie**

podpisów, pod warunkiem, że osoby umieszczone w tych pozycjach zamieszkują pod tym samym adresem.

Zgłaszający listę zostanie poinformowany o terminie czynności sprawdzających wykaz podpisów. Zgłaszający lub osoba przez niego upoważniona może być obecna przy tych czynnościach. Jednakże jego nieobecność lub osoby przez niego upoważnionej nie wstrzymuje sprawdzania wykazu podpisów.

Przykładowy wzór wykazu podpisów wyborców udzielających poparcia liście kandydatów stanowi załącznik nr 2 do informacji.

7. Do zgłoszenia każdej listy kandydatów należy dołączyć:

- postanowienie (kopię) o przyjęciu zawiadomieniu o utworzeniu komitetu wyborczego przez Państwową Komisję Wyborczą lub właściwego komisarza wyborczego;
- dokument stwierdzający ustanowienie pełnomocnika wyborczego z podaniem jego nazwiska i dokładnego adresu zamieszkania oraz numeru PESEL.

W przypadku braku powyższych dokumentów, jeśli terytorialna komisja wyborcza może potwierdzić fakty w nich zawarte w systemie informatycznym WOW, dokumenty nie muszą być załączone.

- **upoważnienie wystawione przez pełnomocnika wyborczego komitetu wyborczego do zgłoszenia listy kandydatów, jeżeli zgłoszenia listy kandydatów dokonuje osoba przez niego upoważniona** (zob. pkt 4);
- ewentualny **wniosek o oznaczenie kandydata** nazwą lub skrótem nazwy popierającej partii lub organizacji społecznej, jeżeli wniosek ten nie został zawarty w treści zgłoszenia;
- **pismo organu statutowego partii politycznej/organizacji społecznej potwierdzające poparcie** dla kandydata umieszczonego na liście kandydatów, jeżeli osoba zgłaszająca wnosi o oznaczenie kandydata wskazanym poparciem partii lub organizacji (zob. pkt 5);
- **wykaz podpisów wyborców popierających listę kandydatów;**
- **pisemne oświadczenie kandydata o wyrażeniu zgody na kandydowanie** w wyborach do danej rady zarządzonych na dzień 7 kwietnia 2024 r. **oraz o posiadaniu prawa wybieralności do danej rady.**

Oświadczenie powinno zawierać: wskazanie numeru okręgu wyborczego, w którym kandydat wyraża zgodę na kandydowanie oraz nazwy komitetu wyborczego, z którego listy kandydat zgadza się kandydować, imię (imiona), nazwisko, nazwisko rodowe, imiona rodziców, datę i miejsce urodzenia, obywatelstwo oraz numer PESEL kandydata, a także wskazanie jego przynależności do partii politycznej lub stwierdzenie, że nie należy do partii politycznej. W oświadczeniu o wyrażeniu zgody na kandydowanie kandydat powinien

podać także adres zamieszkania, zgodny z adresem ujęcia w stałym obwodzie głosowania w Centralnym Rejestrze Wyborców. Oświadczenie o wyrażeniu zgody na kandydowanie kandydat opatruje datą i własnoręcznym podpisem (art. 426 § 2); *Przykładowy wzór oświadczenia o wyrażeniu zgody na kandydowanie stanowi załącznik nr 3 do informacji;*

— **oświadczenie kandydata — obywatela polskiego urodzonego przed dniem 1 sierpnia 1972 r.** w przedmiocie pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. (tzw. oświadczenie lustracyjne).

Oświadczenie składa się według wzoru stanowiącego załącznik Nr 1a do ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów — art. 426 § 5. **Kandydat, który nie pracował albo nie pełnił służby albo nie był współpracownikiem** organów bezpieczeństwa państwa w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. **wypełnia tylko pierwszą stronę części A** formularza oświadczenia lustracyjnego, pozostawiając puste (niewypełnione) pozostałe strony. Prawidłowe wypełnienie polega na podaniu wymaganych informacji o charakterze osobowo-ewidencyjnym oraz **podkreśleniu (nie przekreśleniu)** właściwej treści oświadczenia (np. nie pracowałem/nie pracowałam, itd.)

Kandydat, który **odpowiednio pracował, pełnił służbę lub był współpracownikiem** organów bezpieczeństwa państwa w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. wypełnia następną stronę części A formularza oświadczenia lustracyjnego oraz część B. *Wzór oświadczenia lustracyjnego stanowi załącznik Nr 4 do informacji.*

Jeżeli kandydat składał już po 13 września 2007 r. oświadczenie według wskazanego wyżej wzoru, to nie składa go, tylko załącza informację o złożeniu oświadczenia, w której podaje kiedy, komu i w związku z jakim zdarzeniem złożył oświadczenie lustracyjne według wzoru stanowiącego załącznik Nr 2a do powołanej ustawy.

Wzór ten stanowi załącznik Nr 5 do informacji.

Oświadczenia lustracyjne zawierające błędy formalne (brak podpisu, sprzeczność w treści, tj. wypełniona i podpisana część negatywna oraz pozytywna oświadczenia albo złożone na formularzu obowiązującym do 13 września 2007 r. lub nieprawidłowo wypełnione), nie będą przyjmowane do zasobu Biura Lustracyjnego Instytutu Pamięci Narodowej. **Stanowią one wadę zgłoszenia.** Nie stanowi wady zgłoszenia niepodanie w oświadczeniu nazwiska rodzowego przez kandydata-mężczyznę, jeżeli nazwisko, którego używa jest takie samo.

Z obowiązku złożenia oświadczenia lustracyjnego lub informacji o złożeniu oświadczenia zwolnieni są kandydaci urodzeni 1 sierpnia 1972 r. i później oraz obywatele Unii Europejskiej niebędący obywatelami polskimi, a także obywatele Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.

W przypadku zgłoszenia kandydata — obywatela Unii Europejskiej niebędącego obywatelem polskim lub obywatela Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej do zgłoszenia należy dołączyć ponadto:

- oświadczenie kandydata określające ostatni adres zamieszkania w państwie członkowskim Unii Europejskiej jego pochodzenia lub Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej;
- oświadczenie kandydata, że nie został pozbawiony prawa do kandydowania w państwie członkowskim Unii Europejskiej jego pochodzenia lub Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej;
- oświadczenie kandydata, że nie pełni on urzędu, który objęty jest zakazem łączenia funkcji.

Przykładowy wzór powyższych oświadczenia stanowi załącznik nr 6 do informacji.

W przypadku wątpliwości co do treści oświadczenia kandydata, że nie został pozbawiony prawa do kandydowania w państwie członkowskim Unii Europejskiej jego pochodzenia lub w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, kandydat **może zostać zobowiązany** przez gminną komisję wyborczą do przedłożenia przed albo po wyborach zaświadczenia wydanego przez właściwy organ administracyjny państwa członkowskiego Unii Europejskiej jego pochodzenia lub Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, potwierdzającego, że nie pozbawiono go prawa do kandydowania w wyborach w tym państwie członkowskim albo Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej lub że organowi temu nic nie wiadomo o pozbawieniu go takiego prawa (art. 426 § 4)

Dołączane do zgłoszenia dokumenty sporządzone w języku obcym muszą zostać złożone wraz z tłumaczeniem na język polski sporządzonym przez tłumacza przysięgłego (art. 7).

8. Po dokonaniu zgłoszenia zmiana kandydata na liście jest niedopuszczalna (art. 428 § 4).

Wyjątek przewidziany jest w art. 436 § 2a Kodeksu wyborczego, zgodnie z którym w przypadku gdy nazwisko kandydata skreślono z listy na skutek jego śmierci, gminna komisja wyborcza zawiadamia pełnomocnika wyborczego lub osobę, która dokonała zgłoszenia listy, o możliwości zgłoszenia nowego kandydata. Uzupełnienie listy w tym trybie może nastąpić najpóźniej w dniu **28 marca 2024 r.** i nie wymaga zbierania podpisów wyborców popierających zgłoszonego kandydata.

9. **Tryb przyjmowania zgłoszeń przez gminną komisję wyborczą, sposób dokonywania kontroli poprawności zgłoszenia i rejestracji listy regulują art. 429-434 Kodeksu wyborczego.** Od uchwał gminnej komisji wyborczej, o których mowa w art. 430 i art. 431 Kodeksu wyborczego zgłaszającemu listę służy prawo odwołania do komisarza wyborczego, w terminie 2. dni od dnia podania do publicznej wiadomości uchwały gminnej komisji wyborczej w Biuletynie Informacji Publicznej prowadzonym przez urząd gminy obsługujący daną komisję (art. 432 § 1). Na postanowienie komisarza wyborczego uznające odwołanie za nieuzasadnione osobie zgłaszającej listę przysługuje prawo wniesienia skargi do Państwowej Komisji Wyborczej w terminie 2. dni od daty podania do publicznej wiadomości postanowienia komisarza wyborczego na stronie internetowej właściwej delegatury Krajowego Biura Wyborczego w zakładce „Aktualności” (art. 432 § 2).
10. Nadzór nad przestrzeganiem prawa przez gminne komisje wyborcze sprawuje właściwy komisarz wyborczy, który rozpatruje skargi na działalność tych komisji wyborczych, udziela komisjom wyjaśnień oraz uchyla uchwały komisji podjęte z naruszeniem prawa lub niezgodnie z wytycznymi Państwowej Komisji Wyborczej (art. 167 § 1 pkt 1, 4 i 7 oraz § 2).

— * —

W załącznikach do niniejszej „Informacji” Państwowa Komisja Wyborcza zamieszcza, do wykorzystania pomocniczo, przykładowe wzory dokumentów związanych ze zgłoszeniem listy kandydatów na radnych.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak